

BIBLIOTECILE ACADEMICE SUB PRESIUNEA ALGORITMILOR: CUM RĂSPUND PROVOCĂRII AI?

Angela GHEORGHÎA, bibliotecar principal
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-1755-4732>

Biblioteca Științifică Medicală
USMF „Nicolae Testemițanu”

*„Inteligența artificială nu poate face gândirea noastră pentru noi”
Thomas Ramge*

Rezumat. Integrarea inteligenței artificiale (AI) în toate aspectele activității și apariția algoritmilor inteligenți, capabili să proceseze volume uriașe de date și să genereze informații personalizate, schimbă radical modul în care cunoașterea este creată, organizată și utilizată. Mediul informațional tradițional, bazat pe cataloage, clasificări și interacțiune directă cu bibliotecarul, este înlocuit treptat de un spațiu digital dinamic, în care căutarea și filtrarea informației sunt mediate de tehnologii algoritmice. Scopul studiului constă în evidențierea mecanismelor de adaptare strategică prin care bibliotecile academice își reconfigurează serviciile, procesele și structurile interne pentru a face față noilor cerințe ale mediului digital academic. Pentru realizarea cercetării s-au aplicat metoda cantitativă și calitativă: documentare științifică, sinteză și analiză documentară.

BȘM integrează treptat instrumente bazate pe AI pentru managementul colecțiilor, recomandări personalizate, asistență virtuală și detectarea plagiatului. Ea devine un spațiu de dialog între tehnologie și umanitate, unde valorile cunoașterii autentice sunt protejate, iar noile instrumente sunt utilizate în sprijinul cercetării și al educației academice. Bibliotecarii manifestă interes crescut, dar și îngrijorări legate de etica algoritmică, transparența datelor și pierderea controlului uman asupra proceselor informaționale.

Bibliotecile academice se află la intersecția dintre tradiția informațională și inovația tehnologică. Sub presiunea algoritmilor, ele trebuie să devină mai flexibile, să dezvolte competențe digitale avansate și să participe activ la elaborarea unor politici etice privind utilizarea AI. Succesul adaptării depinde de echilibrul dintre automatizare și rolul uman în garantarea calității informației.

Cuvinte-cheie: biblioteci academice, inteligență artificială, algoritmi, transformare digitală, competențe informaționale, etică algoritmică.

Abstract. The integration of artificial intelligence (AI) throughout all fields and the growing presence of intelligent algorithms to process huge volumes of data and gen-

erate personalized information, is reshaping how knowledge is created, organized and used. The traditional model of information access, relying on catalogs, classifications and direct librarian assistance, is slowly evolving into a digital space, governed by algorithmic search and filtering tools. Objective of the study: To examine how academic libraries strategically reconfigure their services, processes and structures in order to respond to the changing demands of the digital academic environment. The research was done based on the quantitative and qualitative methods: scientific documentation, synthesis and documentary analysis. BŞM is consistently expanding its use of AI-tools across collection management, enable personalized recommendations, facilitate virtual assistance and ensure plagiarism detection. It is turning into a collaborative space between technology and humanity, where the values of authentic knowledge are protected and innovative tools are used to advance research and academic education. Librarians show heightened engagement, but also raise concerns related to algorithmic ethics, the clarity of data use and the potential loss of human oversight in information processes. Academic libraries represent a meeting point of conventional information models and new technological change. Under the influence of algorithms, they must adapt more readily, acquire advanced digital abilities, and participate in establishing ethical standards for AI. Effective adaptation depends on harmonizing automated technologies with human responsibility for ensuring information quality.

Keywords: *academic libraries, artificial intelligence, algorithms, digital transformation, information literacy, algorithmic ethics.*

Se presupune, că povestea succesului uman a început acum șapte milioane de ani în Africa. Trecând prin multe etape intermediare, omul a învățat să supraviețuiască, dezvoltând tehnologii, care astăzi necesită inteligență: oricine este inteligent poate explora, manipula, transforma, accepta sau refuza. Inteligența umană este o capacitate generală, care presupune utilizarea unor aptitudini (calități) cu scop de a rafina caracterul și optimiza temperamentul. Respectiv, omul este o fire individuală, conștientă, capabilă să colaboreze, posedă un grad diferit de a realiza sarcini cognitive și poate fi influențat.

Deși termenul „inteligență artificială” este modern (a apărut abia în 1956, la conferința de la Dartmouth), ideea de a crea ființe sau mecanisme inteligente are rădăcini mult mai vechi, mergând înapoi până în Antichitate și Evul Mediu [12].

Încă din lumea greco-romană, oamenii au fost fascinați de ideea de a da viață materiei. În mitologia greacă, Hefaistos, zeul focului și al meșteșugurilor, ar fi construit automate de aur care puteau vorbi și se mișcau singure. Tot el ar fi creat Talos, uriașul de bronz care păzea insula Creta – un fel de „robot antic” [12].

În Evul Mediu legenda Golemului din Praga (sec. XVI) descrie o creatură din lut adusă la viață prin formule sacre.

René Descartes (sec. XVII) a comparat organismul uman cu o mașină și a pus bazele reflecției despre minte și automatism.

Blaise Pascal (1642) a inventat prima mașină de calcul, „Pascalina”, menită să execute operații matematice – un pas spre automatizarea gândirii logice [15].

Charles Babbage a conceput „Mașina analitică”, și era considerat ca un inventator, care merita titlul de „părinte a computerului” [6].

Ada Lovelace a scris primul algoritm destinat unei mașini de calcul și afirmă, vizionar, că mașinile ar putea „crea muzică sau artă” dacă ar fi corect instruite.

*„Există lucruri pe care oamenii le știu doar pentru că au un corp.
Niciun organism care nu are un corp uman nu poate cunoaște aceste lucruri
la fel ca oamenii”*

Joseph Weizenbaum

Cunoașterea umană nu se reduce la informație sau la date procesate logic, ea este impregnată de emoție, percepție și trăire. Simțurile, gesturile, memoria corporală și empatia contribuie la formarea unei înțelegeri profunde, pe care nicio mașină nu o poate reproduce integral.

Deși algoritmi pot imita raționamente, analiza emoțiilor sau chiar creativitatea, ei nu pot „simți” în sensul autentic al cuvântului. Un algoritm poate învăța din date despre durere, frumusețe sau iubire, dar nu poate cunoaște ce înseamnă acestea din interior, prin experiență directă. Corpul uman, cu toate limitele și sensibilitățile sale, este cel care conferă cunoașterii un caracter viu, intuitiv și profund uman.

Astfel, în relația tot mai strânsă dintre om și tehnologie, este esențial să înțelegem că inteligența artificială poate completa cunoașterea umană, dar nu o poate înlocui. Algoritmii pot calcula, dar numai oamenii pot simți și interpreta lumea prin prisma experienței corporale și a conștiinței.

„Calculatoarele sunt inutile, ne pot oferi doar răspunsuri”

Pablo Picasso

Secolul XXI „redeschide” sau „renaște” interesul umanității pentru IA datorită convergenței dintre progresul tehnologic, globalizarea informației și nevoia tot mai mare de automatizare a proceselor cognitive. Dacă în secolele anterioare IA era o ipoteză teoretică sau un vis al informaticienilor, astăzi ea a devenit o realitate cotidiană, prezentă în educație, medicină, artă, economie și, desigur, în biblioteci și știința informării.

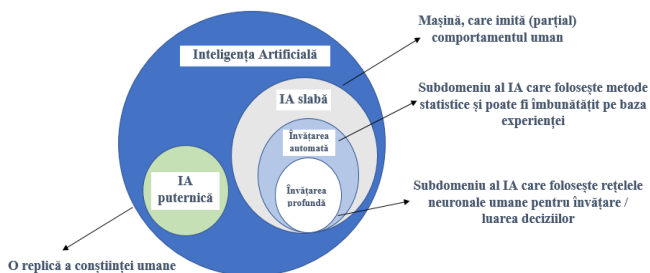
După nivelul de inteligență și autonomie IA este divizată în:

1. IA slabă (Narrow AI). Ea generează o reprezentare cognitivă a lumii și utilizează învățarea bazată pe experiențe anterioare pentru a informa deciziile viitoare. Nu are conștiință, intenție sau înțelegere reală; doar simulează inteligența pe baza algoritmilor și a datelor. Este proiectată pentru a îndeplini o singură sarcină specifică. Exemple: Siri, Alexa, ChatGPT, Google Translate, sistemele de recomandare Netflix sau YouTube.

2. IA generală sau puternică, inspirată de om (Artificial General Intelligence – AGI). Este o formă teoretică de inteligență artificială care ar putea gândi, învăța și acționa la fel ca un om, într-o varietate de contexte. Astăzi nu există o IA de acest tip. Este un ideal de cercetare și o temă majoră în etica tehnologică.

3. IA superioară sau umanizată (Artificial Superintelligence – ASI). Este subiectul principal al dezbaterilor filosofice și etice despre controlul și riscurile IA și un concept ipotetic, în care IA depășește toate formele de inteligență umană – în raționament, creativitate, emoție și conștiință.

Inteligența artificială slabă domină aplicațiile practice, în timp ce IA generală și conștiință rămân idealuri științifice și filosofice.

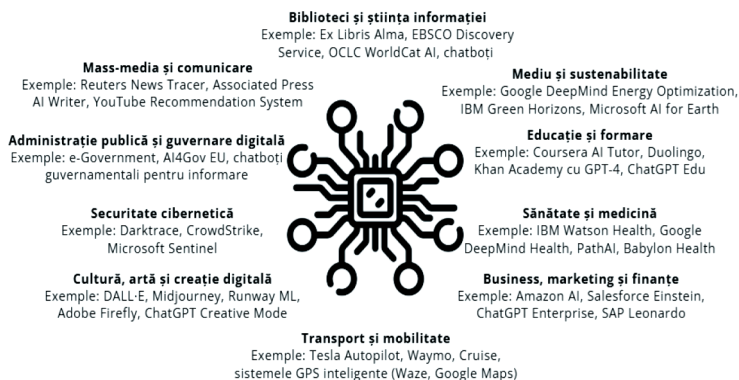

Figura Nr. 1. Tipuri IA

Ca și în secolul XX, astăzi toate tipurile de utilizare ale IA sunt plasate la categoria de IA slabe. IA slabă se referă la sistemele care pot rezolva sarcini, au probleme specifice, dar le lipsește inteligența generală: de exemplu recunoașterea facială, jocul de șah, crearea arhivelor de foto, clasificarea spam-ului, folosind învățarea automată în programele de e-mail, căutarea semantică pe internet, traducerea automată între limbi, evaluări de business intelligence ale datelor de afaceri, analiza sentimentelor postărilor pe rețelele sociale (de exemplu pentru anumite produse), utilizarea aplicațiilor-roboti în industrii, drone, etc. Chiar dacă se folosesc metode de învățare automată, utilizarea prevăzută nu se schimbă atâta timp, cât inginerii nu adaptează software-ul.

Spre deosebire de IA slabă, IA puternică se referă la sisteme care prezintă inteligență asemănătoare omului și sunt capabile să gestioneze o gamă largă de sarcini, să execute și să finalizeze sarcini în mod autonom. IA puternică ar corespunde replicii reale a conștiinței umane și este deja pe urmele reprezentantului umanoid.

În prezent modelele de IA slabă sunt utilizate în domenii precum:

Figura Nr. 2. Domenii de aplicare IA

Pentru domeniul biblioteconomic, IA nu înseamnă doar automatizare, ci o nouă etapă a relației dintre om, informație și cunoaștere.

*„Oricum, cred că ar trebui să fim mult mai atenți la progresul nostru”
Joseph Weizenbaum*

Bibliotecile nu au fost printre primele care au adoptat IA. Ele au păstrat și continuă să mențină echilibrul dintre raționalitatea tehnologică și sensibilitatea umană, cultivând o cultură informațională care valorifică atât puterea datelor, cât și înțelepciunea experienței umane. Descoperind că ar putea îmbunătăți serviciile pentru utilizatori și experiențele lor prin implementarea aplicațiilor, sistemelor de IA în bibliotecă, ei intensifică și extind rolul lor de gardieni ai informațiilor și parteneri ai comunității. „Declarația IFLA privind bibliotecile și inteligența artificială”, emisă în 2020, a subliniat considerentele și recomandările cheie pentru utilizarea tehnologiilor de IA: „Bibliotecile trebuie să fie implicate într-o mai bună înțelegere a impactului acestora asupra profesiei, precum și asupra operațiunilor și serviciilor bibliotecii” [9]. Dar pentru a utiliza transparent și responsabil IA în domeniul lor de activitate, bibliotecile trebuie să adopte principii și standarde etice, elaborate în conformitate cu Codul de etică ALA (Asociația Bibliotecilor Americane), Principiile OECD (Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică) privind IA, reglementări relevante aprobate la nivel de țară, de spațiu [13].

Cum IA a remodelat peisajul activității bibliotecarilor la nivel mondial?

Inițial, unele biblioteci, prin implementarea IA urmăreau împrumutul de carte și taxele de întârziere, apoi a apărut capacitatea de a converti sistemele informatizate create prin migrarea datelor, gestionarea raftului, procesarea formularelor și marketingul prin e-mai. IA are potențialul de a adăuga noi dimensiuni și abordări la procesele de management al cunoștințelor, în special la organizarea, stocarea și integrarea lor. Începând cu anii '70 ai sec. 20 bibliotecile erau concentrate pe importanța alfabetizării informaționale. În 1989 Asociația Bibliotecilor Americane a propus ca alfabetizarea informațională să fie inclusă în cercetare, programe și politici publice. Astăzi însă, bibliotecarii trebuie să se orienteze spre alfabetizarea datelor de cercetare și alfabetizarea IA, fiind atenți la dezavantaje și pericole ale IA care pot apare alături de numeroase avantaje.

Tabelul Nr.1. Oportunități și riscuri [10]

AVANTAJE	DEZAVANTAJE
<p>1. Eficiență și viteză ridicată IA procesează cantități uriașe de date într-un timp foarte scurt. Automatizează sarcini repetitive și cronofage (indexare, clasificare, căutare informațională). Crește productivitatea în toate domeniile – de la cercetare până la administrație.</p>	<p>1. Lipsa empatiei și a judecății morale IA nu are conștiință, emoții sau valori etice. Nu poate evalua contextul moral al unei decizii (ex: selecția conținutului sau moderarea online).</p>
<p>2. Algoritmii pot detecta tipare invizibile pentru ochiul uman. Asigură acuratețe în diagnosticare, tranduceri, calcule și analize statistice.</p>	<p>2. Dependență tehnologică și pierderea abilităților umane Automatizarea excesivă poate duce la scăderea capacităților de analiză, memorie sau gândire critică. Oamenii tind să se bazeze prea mult pe algoritmi, fără verificare.</p>

<p>3. Acces rapid la informație și personalizare Oferă rezultate adaptate nevoilor utilizatorului (recomandări, conținut personalizat). Permite învățarea adaptivă și experiențe educaționale individualizate.</p>	<p>3. Erori algoritmice și părtiniri (bias) IA reflectă prejudecățile existente în datele de antrenament. Poate discrimina sau oferi rezultate eronate în funcție de sursele de date.</p>
<p>4. Disponibilitate permanentă Sistemele IA funcționează 24/7, fără pauze sau limitări biologice. Asigură acces la informație și asistență în orice moment (ex: chatboți bibliotecari, suport tehnic).</p>	<p>4. Probleme de confidențialitate și securitate Colectarea masivă de date ridică riscuri privind protecția vieții private. Posibile scurgeri sau utilizări neautorizate ale informațiilor personale.</p>
<p>5. Sprijin pentru cercetare și inovare Analizează volume imense de date științifice pentru a identifica tendințe și corelații. Contribuie la descoperiri în medicină, științe sociale, lingvistică, bibliometrie.</p>	<p>5. Impact economic și pierderea locurilor de muncă Automatizarea poate înlocui anumite profesii (operatori, traducători, funcționari). Necesită reconversie profesională și noi competențe digitale.</p>
<p>6. Optimizarea proceselor decizionale IA oferă suport analitic bazat pe date obiective. Poate anticipa scenarii și evalua riscuri economice, ecologice sau educaționale.</p>	<p>6. Lipsa transparenței („cutia neagră” a IA) Multe sisteme IA sunt greu de interpretat chiar și de către experți. Deciziile algoritmilor pot fi imposibil de explicat complet.</p>
<p>7. Creșterea accesibilității Traducere automată, recunoaștere vocală, text-to-speech pentru persoane cu dizabilități.</p>	<p>7. Riscuri etice și existențiale Dezvoltarea IA generale sau superioare ridică dileme privind controlul, responsabilitatea și autonomia mașinilor. Poate schimba radical raportul dintre om, cunoaștere și libertate.</p>

În mediile academice din lume, bibliotecile sunt esențiale pentru cercetare și procesul de predare. Ele sunt puncte și mijloace ale învățării și cunoașterii, oferind cercetătorilor, profesorilor și studenților servicii vitale. Adoptarea IA în setările bibliotecii îmbunătățesc serviciile și oferă utilizatorilor acces la informații fiabile, care pot stimula creșterea și dezvoltarea în era informației [11]:

1. Automatizarea proceselor tradiționale

IA a preluat multe dintre sarcinile repetitive și tehnice care, în trecut, consumau mare parte din timpul bibliotecarilor:

- Catalogarea și indexarea automată a documentelor prin algoritmi de recunoaștere a conținutului (text, imagine, metadata).
- Clasificarea automată conform schemelor Dewey, UDC sau LCC, folosind

modele de învățare automată.

- Recunoașterea și extragerea datelor bibliografice din surse digitale.

De exemplu: OCLC WorldShare, Ex Libris Alma, marc21 AI, Google Books Metadata Extraction.

Impact: Bibliotecarii nu mai sunt doar operatori tehnici, ci curatori de date și supervizori ai algoritmilor care organizează informația.

2. Transformarea serviciilor pentru utilizatori

Prin IA, serviciile bibliotecilor au devenit mai personalizate, interactive și accesibile:

- Chatboți și asistenți virtuali care oferă suport 24/7, răspunzând la întrebări privind resursele și procedurile.
- Recomandări inteligente bazate pe istoricul de lectură și preferințele utilizatorilor.
- Traduceri automate și instrumente de accesibilitate pentru utilizatori cu dizabilități.

De exemplu: Chatbot-ul „Emma” (Biblioteca Națională a Olandei), AI Reference Assistant (Biblioteca Harvard), „Ask the Library Bot” (Universitatea din Helsinki).

Impact: Bibliotecarul devine un mediator digital, un ghid în navigarea informației automatizate, nu doar un furnizor de răspunsuri.

3. Dezvoltarea competențelor digitale și analitice

Odată cu apariția IA, bibliotecarii au fost nevoiți să-și extindă competențele profesionale:

- Înțelegerea algoritmilor de căutare și a modului de funcționare a sistemelor inteligente.
- Abilități de analiză a datelor și curare digitală.
- Cunoștințe de etică a informației, protecția datelor și transparență algoritmică.

De exemplu: programele „AI for Librarians” (IFLA) [8], „Digital Librarianship and Data Science” (MIT Libraries) [5].

Impact: Bibliotecarul se transformă într-un specialist în date, un profesionist capabil să interpreteze, evalueze și să explice rezultatele generate de IA.

4. Sprijin pentru cercetare și știința deschisă

IA oferă instrumente care ajută bibliotecarii să sprijine cercetarea academică:

- Analiză bibliometrică și scientometrică automată (citări, impact, tendințe).
- Detectarea plagiatului și verificarea integrității academice.
- Recomandarea de surse și analiza rețelelor de cunoaștere.

De exemplu: Dimensions AI, Iris.ai, Scite.ai, Semantic Scholar.

Impact: Bibliotecarul devine consultant științific și intermediar între cercetare și tehnologie, sprijinind gestionarea inteligentă a datelor academice.

5. Redefinirea misiunii culturale și educaționale

IA permite bibliotecilor să-și extindă misiunea tradițională:

- Digitalizarea și restaurarea patrimoniului (recunoaștere OCR, reconstrucție de imagini, traduceri istorice).

- Expoziții virtuale și tururi interactive prin colecții.
- Programe educaționale despre gândirea critică, etica IA și alfabetizarea digitală.

De exemplu: proiectul Europeana, AI4Culture, Biblioteca Digitală a ONU, AI-powered UNESCO Memory of the World.

Impact: Bibliotecarul devine educator digital și curator cultural, implicat în conservarea și transmiterea inteligență a cunoașterii.

6. Provocări și dileme etice

Pe lângă beneficii, IA aduce și riscuri:

- Posibilitatea de părtinire algoritmică în selecția și prezentarea informației.
- Dependența de tehnologii comerciale controlate de companii private.
- Dificultăți în verificarea veridicității surselor generate de IA.

Provocările date contribuie la dezvoltarea biblioteconomiei etice, a alfabetizării AI și a transparenței datelor.

La Biblioteca Științifică Medicală [4]. IA este implementată chiar de la intrarea în sălile de lectură cu acces liber la raft din incinta Complexului Socio-Cultural al USMF „Nicolae Testemițanu”, unde se produce scanarea facială, înmagazinată și memorată în sistem. Acest fapt a facilitat evidența intrărilor fizice în spațiile bibliotecii.

Indexare, catalogare și extragere automată de metadate. Bibliotecarii acționează ca un canal de legătură între utilizatori și cantitatea enormă de date stocate în colecțiile bibliotecii.

Asistarea utilizatorilor care lucrează la proiecte de cercetare are loc prin oferirea consultațiilor de cercetare aprofundate de bibliotecari. Motoarele de căutare, care sunt nimic altceva decât sisteme ale IA, au potențialul de a ajuta procesul de cercetare, educație și formare continuă. Instrumentele IA facilitează extragerea informațiilor utile din complexe mari de date textuale.

În acest proces, bibliotecarii își păstrează un rol esențial, acționând ca intermediari între colecții, baze de date, multitudinea de servicii și utilizatori.

Deși o parte din munca tehnică este preluată de IA, expertiza umană rămâne indispensabilă pentru validarea și interpretarea rezultatelor generate automat. Bibliotecarii supervizează acuratețea metadatelor, ajustează algoritmi în funcție de nevoile instituției și se asigură că indexarea reflectă nu doar structura informațională, ci și contextul cultural, științific și educațional al colecțiilor.

1. Sprijin pentru cercetare medicală:

- analiză bibliometrică – prin utilizarea algoritmilor de IA, bibliotecarii BȘM analizează automat volume mari de date bibliografice, identifică tendințele de publicare, frecvența citărilor, colaborările instituționale și domeniile emergente de cercetare ale cadrelor universitare și cercetători, astfel ajutându-i să orienteze studiile spre subiecte actuale și relevante.

- detectare plagiat – algoritmi de recunoaștere a textului și de comparare semantică pot identifica similitudini între documente nu doar la nivel lexical, ci și conceptual, depistând cazuri de reutilizare neautorizată a conținutului și contribuind la integritatea academică. Bibliotecile academice, prin intermediul acestor tehnologii, devin un garant al eticii în cercetare, contribuind la menținerea standardelor științifice înalte.

- acces deschis: regăsirea cărților, articolelor și altor resurse relevante în Repoziitoriul Instituțional, Biblioteca electronică didactică sau Catalogul Online sunt domenii de interes cu IA pentru utilizatorii BȘM.

Suntem mult prea departe de exemplul celei mai vechi biblioteci din Emiratele Arabe, Biblioteca Sharjah, înființată inițial ca Biblioteca Qasimi în 1925 de către sultanul bin Saqr Al Qasimi, conducătorul Sharjahului (1924-1951), la palatul său. În 1998 biblioteca a fost transferată în orașul universitar, iar în 2011 a devenit Biblioteca Publică Sharjah. Folosind noile tehnologii, bibliotecă oferă azi 30.000 de videoclipuri care acoperă toate domeniile și disciplinele, 160.000 de cărți electronice, 5 milioane de teze de doctorat la nivel global, 21.000 de reviste științifice, precum și un număr mare de manuscrise, cărți rare, cărți audio și cărți electronice [14]. Această tranziție pozitivă a determinat o creștere cu 70% a numărului de utilizatori ai bibliotecii.

1. **Digitalizare, restaurare și expoziții digitale ale patrimoniului**, contribuind la garantarea disponibilității pe termen lung a colecțiilor. Biblioteca digitală „Dr. R. Koch”, realizată de BȘM este unul din cele mai elocvente exemple al acestei tendințe.

2. **Educație și formare privind IA (workshop-uri, mese rotunde, publicații)**. Bibliotecarii sunt cei care contribuie la educația media și alfabetizarea informațională a utilizatorilor, totodată explicându-le importanța protecției datelor, depistarea revistelor pseudoștiințifice, credibilitatea resurselor informaționale.

BȘM ține pasul cu schimbările digitale și nu rămâne la clișeu: învechit și rezistent la inovație.

Integrarea IA în bibliotecile academice oferă multiple beneficii:

1. Îmbunătățirea accesibilității și incluziunii serviciilor de bibliotecă. Accesul online la informații pentru oricine, din orice loc al lumii.

2. Asistenții virtuali sau chat-bot-urile oferă suport rapid și continuu, crește astfel nivelul de satisfacție al utilizatorilor vis-a-vis de serviciile și produsele infodocumentare.

3. Sporirea eficienței personalului.

4. Îmbunătățirea procesului de descoperire a resurselor pentru a ajuta utilizatorii să găsească cel mai relevant conținut.

5. Monitorizarea spațiilor bibliotecii prin utilizarea tehnologiilor de învățare automată și supravegherea lor cu scop de a identifica anomalii comportamentale ale utilizatorilor.

6. Securitatea rețelei bibliotecii.

7. Managementul resurselor.

Pentru a dezvolta sisteme și modele de IA în biblioteci este nevoie de investiții, specialiști în IT pentru deservirea și extinderea lor.

1. Insuficiența financiară este motivul principal în calea provocărilor de implementare a noilor tendințe globale în activitatea profesională.

2. Protecția inadecvată pentru confidențialitatea utilizatorilor: sistemele de IA

colectează și examinează date, care pot genera îngrijorare cu privire la utilizarea lor necorespunzătoare.

3. Lipsa alfabetizării IA. Pentru a opera și gestiona eficient sistemele de IA bibliotecarii au nevoie de instruire.

4. Pierderea locurilor de muncă. Dezvoltarea IA ar putea duce la inutilitatea bibliotecilor pentru obținerea de informații. Unii susțin că viitorul IA în operațiunile bibliotecii constă în ideea unei „biblioteci inteligente”, care să fie disponibilă pentru utilizatori fără a fi personal direct: de la uși la iluminat, gherete cu autoservire și computere personale controlate la distanță.

Serviciile bibliotecii academice trec printr-o revoluție prin utilizarea IA, cea ce reprezintă un pas către o mai bună satisfacere a necesităților utilizatorilor. Chiar și prin recunoașterea părților negative ale IA susținem că dezvoltarea sistemelor de IA se află în concordanță cu valorile umane, etica și bunăstarea socială. Echilibrul dintre valorificarea potențialului IA și atenuarea riscurilor IA este esențial pentru a crea un viitor în care IA să fie o forță pentru schimbările pozitive.

Prin urmare, considerăm că IA nu trebuie să se dezvolte ca „persoană”, nu este necesar de a-i conferi un „id” sau personalitate, nici intuiția nu i-ar fi de folos. IA trebuie să rămână un „sac de cunoștințe” și algoritmi capturați de oameni. Pentru bibliotecarii IA trebuie să rămână una din adaptările la modernizarea lumii.

Ar fi bine ca IA să rămână la nivel de catalizator al transformărilor, deaceia elaborarea de politici stricte pentru protejarea datelor este iminentă. Deși, din perspectiva istorică bibliotecile au întârziat în adoptarea tehnologiilor emergente, abordarea lor actuală cu privire la creșterea IA este bine intenționată și fermă.

„Succesul creării unei inteligențe artificiale depline ar putea fi cel mai mare eveniment din istoria omenirii – sau ultimul, dacă nu învățăm cum să o controlăm.” (Stephen Hawkins, 2016) [2].

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. MCKILLOP LIBRARY. *Artificial Intelligence: Library Database AI Research Tools*. Disponibil: <https://salve.libguides.com/AI/DatabaseResearchTools> [accesat 2025-09-05].
2. *Avertismentul lui Stephen Hawking. Inteligența artificială ar putea fi „ultima invenție a omenirii”*. Online [2014-05-05]. Descoperă.Ro. Disponibil: <https://www.descopera.ro/dnews/12585274-avertismentul-lui-stephen-hawking-inteligen-ta-artificiala-ar-putea-fi-ultima-inventie-a-omenirii> [accesat 2025-11-07].
3. BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ MEDICALĂ A USMF „NICOLAE TESTEMIȚA-NU”. *Biblioteca digitală Dr. Richard Koch*. Disponibil: <https://library.usmf.md/ro/library/biblioteca-digitala-dr-richard-koch> [accesat 2025-11-07].
4. BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ MEDICALĂ A USMF „NICOLAE TESTEMIȚA-NU”. *Biblioteca Științifică Medicală*. [Pagină WEB]. Disponibil: <https://library.usmf.md/ro> [accesat 2025-11-07].
5. BORGMAN, Christine L. Libraries, Digital Libraries, and Data: Forty years, Four Challenges. *Portal: Libraries and the Academy*. 2025, vol. 25, no. 3 (Festschrift for

- Clifford A. Lynch). Disponibil: <https://arxiv.org/abs/2506.15055> [accesat 2025-09-05].
6. Charles Babbage. Online. Wikipedia. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/charles_babbage [accesat 2025-11-07].
  7. IFLA. *Artificial Intelligence*. Online. Disponibil: <https://www.ifla.org/units/ai/> [accesat 2025-11-07].
  8. IFLA. *Generative AI for library and information professionals*. Online. Disponibil: <https://www.ifla.org/g/ai/generative-ai/> [accesat 2025-09-05].
  9. IFLA. *IFLA Statement on Libraries and Artificial Intelligence*. Disponibil: <https://repository.ifla.org/items/8c05d706-498b-42c2-a93a-3d47f69f7646/full> [accesat 2025-11-07].
  10. TATARU, Iurie. *Inteligența artificială: Avantaje și dezavantaje*. Online [2023-03-07]. Disponibil: <https://url-shortener.me/1XEQ> [accesat 2025-09-05].
  11. *Inteligența artificială în biblioteci: Revoluție sau risc? Explicarea avantajelor și a dezavantajelor*. Softlink Central Europe. Blog post. Disponibil: <https://softlink.ro/ro/index.php/blog/103-ia-in-biblioteci-revolutie-sau-risc-explicarea-avantajelor-si-a-dezavantajelor> [accesat 2025-11-07].
  12. MAYOR, Adrienne. *Gods and Robots: Myths, Machines, and Ancient Dreams of Technology*. Princeton: Princeton University Press, 2018. Disponibil: https://classics.stanford.edu/publications/gods-and-robots-myths-machines-and-ancient-dreams-technology?utm_source=chatgpt.com [accesat 2025-11-07].
  13. ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT (OECD). *AI principles*. Online. Disponibil: <https://www.oecd.org/en/topics/ai-principles.html> [accesat 2025-11-07].
  14. SHARJAH LIBRARIES. Site web. Disponibil: <https://shjlib.gov.ae/en/Content/42/2> [accesat 2025-11-07].
  15. SWAINE, MICHAEL R. *Pascaline technology*. Online. Britannica. Disponibil: https://www.britannica.com/technology/Pascaline?utm_source=chatgpt.com [accesat 2025-11-07].